ח טור מֵהָא דְּאוּר שֶׁשָּׁבַת פְּסָחִים נ״ד (ע״א) וּכְפֵרוּשׁ רַשִּׁ״י שָׁם (ד״ה באור ששבת).

מַמָּשׁ א]אוֹ עַל הָאוּר שֶׁהֻדְלַק מִמֶּנּוּ. וְכֵן נָהֲגוּ לְהַדְלִיק מֵעֲשָׁשִׁיּוֹת שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת. ח וּמִיהוּ אֲפִלּוּ אִם הֻדְלַק בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, אִם הֻדְלַק בְּהֶתֵּר כְּגוֹן לְחוֹלֶה, יְכוֹלִים לְבָרֵךְ עָלָיו. הַגָּהּ: יֵשׁ אוֹמְרִים לְהַבְדִּיל (יא) עַל נֵר שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת (המגיד פרק כ״ט (הכ״ז) ואבודרהם ואור זרוע (ח״ב סי׳ כה)), *וְיֵשׁ אוֹמְרִים (יב) שֶׁאֵין לְהַבְדִּיל עָלָיו אֶלָּא מַדְלִיקִין נֵר אַחֵר מִמֶּנּוּ, (יג) וְהַנָּכוֹן לְהַבְדִּיל עַל שְׁנֵיהֶן בְּיַחַד, דְּהַיְנוּ לְהַדְלִיק נֵר אֶחָד מִנֵּר בֵּית הַכְּנֶסֶת וְלֹא יַבְדִּיל (יד) עַל נֵר עַצְמוֹ שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת לְחוּד (מהרי״ל (מנהגים)). וּשְׁאָר דִּינֵי נֵר, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן רח״צ. וְאוֹכְלִים וּשְׂמֵחִים בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, (טו) דְּהָוֵי קְצָת יוֹם טוֹב (טור מהר״י ווייל (סי׳ קנא) ואור זרוע (ח״א סי׳ פז)). יֵשׁ מַחְמִירִים (טז) לַעֲשׂוֹת (ה) שְׁנֵי יָמִים יוֹם כִּפּוּרִים, (יז) וְיֵשׁ לָזֶה הַתָּרָה, וְאֵין לִנְהֹג בְּחֻמְרָא זוֹ מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁיָּבֹא לִידֵי סַכָּנָה (אור זרוע (ח״ב סי׳ רפא)). מִי שֶׁמִּתְעַנֶּה תַּעֲנִית חֲלוֹם לְמָחֳרַת יוֹם כִּפּוּר, אֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת כָּל יָמָיו (מנהגים). אֵין אוֹמְרִים (ו) תְּחִנּוֹת (יח) וְלֹא צִדְקָתְךָ וְצִדְקָתְךָ צִדְקָתְךָ מִיּוֹם כִּפּוּר עַד סֻכּוֹת. וְהַמְדַקְדְּקִים (יט) מַתְחִילִים מִיָּד בְּמוֹצָאֵי יוֹם כִּפּוּר בַּעֲשִׂיַּת הַסֻּכָּה, כְּדֵי לָצֵאת מִמִּצְוָה אֶל מִצְוָה (מהרי״ל (מנהגים הל׳ סוכות) ומנהגים והגהות מיימוני פרק (ב׳ דברכות) [ה׳ דתפלה] (אות ש) מהר״י ווייל (סי׳ קנא)):

הִלְכוֹת סֻכָּה

תרכה ובו סָעִיף אֶחָד:

א טור. **א** א׳בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים וְגוֹ׳ (א) כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׳ (ויקרא כג מב-מג) הֵם עַנְנֵי כָּבוֹד

בְּאֵר הֵיטֵב

ה (ה) **שְׁנֵי יָמִים.** וְזֶה לְשׁוֹן מַהֲרִי״ל בִּתְשׁוּבָה סִימָן (רי״ב) [קפ״ד] הָעוֹשִׂין שְׁנֵי יָמִים יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵין מְשַׁנִּין כְּלָל הַתְּפִלּוֹת, אַף אִם הֵם עֲשָׂרָה אוֹ מֵאָה לֹא יִתְפַּלְּלוּ רַק תְּפִלָּה שֶׁל חֹל דְּהָוֵי ׳לֹא תִתְגֹּדְדוּ׳ (דברים יד א). וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) וְנִרְאֶה לִי דְּיַנִּיחוּ גַּם כֵּן תְּפִלִּין מֵהַאי טַעְמָא, עַד כָּאן. אַךְ פִּיּוּטִים וּסְלִיחוֹת יֹאמְרוּ כִּרְצוֹנָם, וְי״ג מִדּוֹת כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּלֹא יֹאמְרוּ אוֹתָם בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה רַק אַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, גַּם לֹא יִקְרְאוּ בַּתּוֹרָה אֲפִלּוּ וַיְחַל. כְּשֶׁחָל יוֹם כִּפּוּר בְּיוֹם חֲמִישִׁי אָסוּר לְהָכִין לָהֶם צָרְכֵי שַׁבָּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם כִּפּוּר שֶׁלָּהֶן, אַךְ יֹאכְלוּ עִם אֲחֵרִים שֶׁלֹּא הִרְבּוּ בִּשְׁבִילָן. מָגֵן אַבְרָהָם (שם), עַיֵּן שָׁם שֶׁמְּסַיֵּם שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי יָמִים יוֹם כִּפּוּר, דִּכְשֶׁעוֹשֶׂה יוֹם שֵׁנִי יוֹם כִּפּוּר אִם כֵּן מֵאֶתְמוֹל הָוֵי עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר וְאָסוּר לְהִתְעַנּוֹת וְאִם כֵּן הָאֵיךְ הִתְעַנָּה וְהָוֵי סָתְרִי אַהֲדָדֵי וְלָכֵן אֵין לִנְהֹג כֵּן, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְמִנְהָגֵנוּ שֶׁאֵין מִתְעַנִּין בֵּין יוֹם הַכִּפּוּרִים לְסֻכּוֹת. וּבְלִקּוּטֵי פַּרְדֵּס מַשְׁמַע שֶׁאֵין מִתְעַנִּין בַּלַּיְלָה כִּי אִם בַּיּוֹם: (ו) **תְּחִנּוֹת.** וְאֵין מִתְעַנִּין בָּהֶם אֲפִלּוּ יָאר צַיְיט, שֶׁהֵם יְמֵי שִׂמְחָה שֶׁהָיוּ מְחַנְּכִין בָּהֶם הַמִּזְבֵּחַ בִּימֵי שְׁלֹמֹה. מַהֲרִי״ל (מנהגים). וּמְקַדְּשִׁין הַלְּבָנָה בְּמוֹצָאֵי יוֹם כִּפּוּר, עַיֵּן סִימָן תכ״ו סָעִיף ב׳. בַּיּוֹם שֶׁאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים מַשְׁכִּימִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת. מִנְהָגִים:

בֵּאוּר הֲלָכָה

ה * **וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין לְהַבְדִּיל עָלָיו.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יב), **וְגֶחָלִים שֶׁשָּׁבְתוּ מֻתָּר לְהַדְלִיק מִמֶּנּוּ נֵר בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים וּלְבָרֵךְ עָלָיו** [תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מ. ד״ה לא) וְהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וַאֲבָנִים דְּאָסוּר בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים לְבָרֵךְ עָלָיו. (יב) וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) דִּלְפִי זֶה גַּם בְּאוּר הַיּוֹצֵא מִן עֵצִים וַאֲבָנִים אֵין לְבָרֵךְ אֲפִלּוּ עַל נֵר אַחֵר שֶׁהֻדְלַק מִמֶּנּוּ, דְּלֹא כְּהַיֵּשׁ אוֹמְרִים דִּסְעִיף ד׳: (יא) **עַל נֵר שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (יג) שֶׁהֻדְלַק מִבְּעוֹד יוֹם וְדָלַק בְּהֶתֵּר וְהָוֵי לֵיהּ שָׁבַת מַמָּשׁ: (יב) **שֶׁאֵין לְהַבְדִּיל עָלָיו.** דְּלֹא נַעֲשָׂה רַק לִכְבוֹד הַיּוֹם וְלֹא לְהָאִיר, וּמְבֹאָר בְּסִימָן רח״צ (סי״א) שֶׁאֵין מְבָרְכִין עַל זֶה. (יד) וְדֵעָה רִאשׁוֹנָה סְבִירָא לָהּ דְּנַעֲשׂוּ לְהָאִיר, וְעָדִיף לְהַבְדִּיל עַל זֶה מִלְּהַבְדִּיל עַל נֵר אַחֵר שֶׁדָּלַק מִמֶּנּוּ, דְּלֹא מִיקְּרֵי כָּל כָּךְ אוּר שֶׁשָּׁבַת כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים: (יג) **וְהַנָּכוֹן לְהַבְדִּיל עַל שְׁנֵיהֶן בְּיַחַד.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁבָּזֶה בְּוַדַּאי יוֹצֵא. וְהוּא הַדִּין אִם הָיָה לוֹ נֵר אֶחָד בְּבֵיתוֹ שֶׁהָיָה דָּלוּק מִבְּעוֹד יוֹם, יַדְלִיק מִמֶּנָּה עוֹד אֶחָד וִיבָרֵךְ עַל שְׁנֵיהֶן בְּיַחַד, כִּי עַל אוֹתוֹ נֵר שֶׁבְּבֵיתוֹ לְחוּד גַּם כֵּן אֵינוֹ כְּדַאי לְבָרֵךְ, דְּאֶפְשָׁר שֶׁהוּא נַעֲשָׂה גַּם כֵּן רַק לִכְבוֹד הַיּוֹם [חַיֵּי אָדָם (כלל קמה סעיף מ)]. וּמִן דֶּרֶךְ הַחַיִּים מַשְׁמַע דְּיוֹתֵר טוֹב שֶׁיַּנִּיחַ בְּבֵיתוֹ לְכַתְּחִלָּה נֵר דָּלוּק מֵעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, שֶׁיִּהְיֶה דָּלוּק עַד מוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּדֵי לְבָרֵךְ עָלָיו, וְיוֹצֵא בָּזֶה לְכָל הַדֵּעוֹת כֵּיוָן שֶׁהוּא מַנִּיחָהּ לְכַתְּחִלָּה בִּשְׁבִיל זֶה: (יד) **עַל נֵר שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת לְחוּד.** וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְהַבְדִּיל עַל שְׁנֵיהֶם, (טו) מוּטָב לְהַבְדִּיל עַל נֵר אַחֵר שֶׁדָּלְקוּ מִמֶּנּוּ לְחוּד, מִנֵּר בֵּית הַכְּנֶסֶת לְחוּד, (טז) וּמִכָּל מָקוֹם אִם עָבַר וּבֵרַךְ עַל נֵרוֹת שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת בִּלְבַד, אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ עַל נֵר אַחֵר, (יז) שֶׁהַנֵּרוֹת שֶׁלָּנוּ עֲשׂוּיִין גַּם לְהָאִיר, שֶׁהֲרֵי מִתְפַּלְּלִין לְאוֹרָן. אֵין מִתְעַנִּין מִיּוֹם כִּפּוּר עַד סֻכּוֹת יוֹם שֶׁמֵּת בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ, שֶׁהֵם יְמֵי שִׂמְחָה שֶׁהָיוּ מְחַנְּכִין בָּהֶם הַמִּזְבֵּחַ בִּימֵי שְׁלֹמֹה. בַּיּוֹם שֶׁאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים מַשְׁכִּימִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה חַס וְשָׁלוֹם שֶׁאָנוּ הָיִינוּ נִכְנָעִין לוֹ רַק בְּעֵת שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ עַל דִּינֵנוּ: (טו) **דְּהָוֵי קְצָת יוֹם טוֹב.** כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (קהלת רבה ט ז עיי״ש) דְּבַת קוֹל יוֹצְאָה בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים וְאוֹמֶרֶת ׳לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה׳ וְגוֹ׳: (טז) **לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי יָמִים יוֹם כִּפּוּר.** מִשּׁוּם סְפֵקָא דְּיוֹמָא, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יִתְפַּלְּלוּ (יח) רַק תְּפִלָּה שֶׁל חֹל וְיָנִיחוּ תְּפִלִּין, אַךְ פִּיּוּטִים וּסְלִיחוֹת יוּכְלוּ לוֹמַר כִּרְצוֹנָם, וְגַם זֶה לֹא יֹאמְרוּ בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה רַק אַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. גַּם לֹא יִקְרְאוּ בַּתּוֹרָה אֲפִלּוּ וַיְחַל. כְּשֶׁחָל יוֹם הַכִּפּוּרִים יוֹם חֲמִישִׁי, אֲסוּרִים אֲחֵרִים לְהָכִין לָהֶם צָרְכֵי שַׁבָּת בִּשְׁבִילָן בְּעֶרֶב שַׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם כִּפּוּר שֶׁלָּהֶן, אַךְ יֹאכְלוּ עִם אֲחֵרִים שֶׁלֹּא הִרְבּוּ בִּשְׁבִילָן (יט). יֵשׁ אוֹמְרִים דְּמִי שֶׁעָשָׂה כֵּן פַּעַם אַחַת שְׁנֵי יָמִים אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן כָּל יָמָיו דְּהָוֵי כְּמוֹ קִבֵּל עַל עַצְמוֹ בְּנֶדֶר: (יז) **וְיֵשׁ לָזֶה הַתָּרָה.** הַיְנוּ אִם נִתְחָרֵט עַל זֶה וְאֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת כֵּן, רַשַּׁאי לְהַתִּיר לְעַצְמוֹ בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה עַל יְדֵי פֶּתַח וַחֲרָטָה, וְאִם הִתְנָה בְּפֵרוּשׁ שֶׁאֵין עוֹשֶׂה כֵּן רַק שָׁנָה זוֹ וְאֵין מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה כֵּן בְּכָל שָׁנָה, (כ) אֵין צָרִיךְ הַתָּרָה. וּמַה שֶּׁכָּתַב שֶׁאֵין לִנְהֹג בְּחֻמְרָא זוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת מִדִּינָא אֵין לָחֹשׁ דַּאֲנָן בְּקִיאִין בִּקְבִיעָא דְּיַרְחָא וְאֵין עוֹשִׂין כֵּן רַק מִשּׁוּם מִנְהָג שֶׁנָּהֲגוּ אֲבוֹתֵינוּ, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים (כא) לֹא נָהֲגוּ אֲבוֹתֵינוּ כֵּן, אִם כֵּן לָמָּה נִנְהֹג אֲנַחְנוּ: (יח) **וְלֹא צִדְקָתְךָ וְצִדְקָתְךָ צִדְקָתְךָ וְכוּ׳.** וְלֹא (כב) פְּרָקִים וְלֹא שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, (כג) אֲבָל לַמְנַצֵּחַ וְאֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם אוֹמְרִים, ב]וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁבְּעֶרֶב סֻכּוֹת אֵין אוֹמְרִים לַמְנַצֵּחַ אֲבָל אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם אוֹמְרִים: (יט) **מַתְחִילִים.** וּבְיוֹם הַמָּחֳרָת (כד) יַעֲשֶׂה כֻּלָּהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן תרכ״ה (ס״א):

א (א) ׳כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי׳ וְכוּ׳ הֵם עַנְנֵי כָּבוֹד וְכוּ׳. וְדֻגְמָא לָזֶה צִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת סֻכּוֹת כְּדֵי שֶׁנִּזְכֹּר נוֹרְאוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו. וְאַף עַל פִּי שֶׁיָּצָאנוּ מִמִּצְרַיִם בְּחֹדֶשׁ נִיסָן, לֹא צִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת סֻכּוֹת בְּאוֹתוֹ הַזְּמָן, לְפִי שֶׁהוּא יְמוֹת הַקַּיִץ וְדֶרֶךְ כָּל אָדָם לַעֲשׂוֹת סֻכּוֹת לְצֵל, וְלֹא הָיְתָה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (יב) **וְהֶעְתִּיקוֹ הַגְּרַ״ז** (ס״ה), **וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ״א דְּסָעִיף זֶה סוֹתֵר לְדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים דְּסָעִיף ד׳:** (יג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) וּלְבוּשֵׁי שְׂרָד: (יד) לְבוּשֵׁי שְׂרָד: (טו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז): (טז) הַגְּרַ״ז (ס״ח): (יז) **וּבְמַטֵּה אֶפְרַיִם** (ס״ט) **כָּתַב דְּנֵרוֹת שֶׁל בָּתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁעֲשׂוּיִין לִלְמֹד אֶצְלָם וְהַקְּבוּעִים שָׁם מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהֶם יֵשׁ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם:** (יח) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יט) דַּרְכֵי מֹשֶׁה (הארוך, ד״ה אפילו): (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּמַטֵּה אֶפְרַיִם (סי״ב): (כא) כִּי רֹב הַצִּבּוּר אֵין יְכוֹלִין לְהִתְעַנּוֹת שְׁנֵי יָמִים וְלֹא תִּקְנוּ בָּזֶה לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי יָמִים: (כב) סִדּוּר דֶּרֶךְ הַחַיִּים (סדר מוצאי יוה״כ ס״ח) בְּשֵׁם אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יד): (כג) מַטֵּה אֶפְרַיִם (סי״ד): (כד) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ג):

ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (ס״ח) הוסיף ע״ז: מ״מ טוב להחמיר ולברך על האור ששבת מבעוד יום ממש. **ב]** בסידור הרב כתב: מנהג ספרד שבכל יום שאין בו תחנון ונפילת אפים אין אומרים למנצח יענך ולא תפלה לדוד, דהיינו וכו׳ ומערב יום כפורים עד סוף תשרי.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת סֻכָּה סִימָן תרכה תרכו

שֶׁהִקִּיפָם בָּהֶם לְבַל יַכֵּם שָׁרָב וָשֶׁמֶשׁ. [*] (ב) (וּמִצְוָה (א׳) לְתַקֵּן הַסֻּכָּה מִיָּד לְאַחַר יוֹם כִּפּוּר, דְּמִצְוָה הַבָּאָה לְיָדוֹ אַל יַחְמִיצֶנָּה) (מהרי״ל (ריש הל׳ סוכות)):

תרכו הָעוֹשֶׂה סֻכָּה תַּחַת הָאִילָן אוֹ תַּחַת הַגַּג. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א (אֵין לַעֲשׂוֹת סֻכָּה (א) תַּחַת (א׳) [א] בַּיִת אוֹ אִילָן). וְהָעוֹשֶׂה סֻכָּתוֹ * תַּחַת הָאִילָן, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם [ב]הָאִילָן צִלָּתוֹ מְרֻבָּה מֵחַמָּתוֹ, פְּסוּלָה (ב) * בְּכָל עִנְיָן, אַף אִם הַסֻּכָּה צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ, (ג) אֲבָל אִם הָאִילָן חַמָּתוֹ מְרֻבָּה מִצִּלָּתוֹ, אִם הַסֻּכָּה צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ בְּלֹא אִילָן, כְּשֵׁרָה, [ג]אֲפִלּוּ לֹא הִשְׁפִּיל הָעֲנָפִים לְמַטָּה לְעָרְבָם עִם סְכַךְ הַסֻּכָּה, (ד) אֲבָל אִם אֵין הַסֻּכָּה צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ אֶלָּא עַל יְדֵי הָאִילָן, (ה) * צָרִיךְ שֶׁיַּשְׁפִּיל הָעֲנָפִים * וִיעָרְבֵם עִם הַסְּכָךְ בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִכָּרִים, וִיהֵא סְכָךְ רָבָּה עֲלֵיהֶם (ג) וּמְבַטְּלָן. * [ד]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֲפִלּוּ אִם הַסֻּכָּה צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ בְּלֹא הָאִילָן, וְהָאִילָן חַמָּתוֹ מְרֻבָּה מִצִּלָּתוֹ, אִם עַנְפֵי הָאִילָן (ו) מְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד סְכָךְ הַכָּשֵׁר, פְּסוּלָה, בֵּין שֶׁהָאִילָן

א משנה סכה ט׳ (ע״ב). ב אוקימתא דרבא שם. ג טור בשם רש״י (ט: ד״ה הא קא מצטרף), וכן כתבו התוספות (ד״ה הא). ד שם (בטור) בשם אבי העזרי (ראבי״ה סי׳ תריג) והרא״ן, וכן כתב הר״ן (ד: ד״ה וגרסי׳).

בְּאֵר הֵיטֵב

א (א׳) לְתַקֵּן. הַיְינוּ לִבְנוֹתָהּ כֻּלָּהּ, כֵּן הוּא בְּמַהֲרִי״ל (ריש הל׳ סוכות):

א (א׳) בַּיִת. דְּבָעֵי שֶׁתְּהֵא הַסֻּכָּה תַּחַת אֲוִיר הַשָּׁמַיִם. מְקוֹמוֹת קָרִים, שֶׁבֶּחָג יוֹרֵד שֶׁלֶג הַרְבֵּה עַל סְכַךְ הַסֻּכָּה וּמִתְעַבֶּה וְנַעֲשֶׂה כְּעֵין תִּקְרָה, כְּשֵׁרָה. גִּנַּת וְרָדִים חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל ד׳ סִימָן ז׳: (ג) וּמְבַטְּלָן. אַף עַל גַּב דְּאֵין מְבַטְּלִין אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה, יֵשׁ לוֹמַר דְּקֹדֶם יוֹם טוֹב שֶׁאֵינוֹ אָסוּר עֲדַיִן נִתְבַּטְּלוּ. בַּ״ח (ס״ז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג). וְכָתַב ט״ז (סק״ב), וּמִזֶּה יֵשׁ לִלְמֹד בְּתַעֲרוֹבוֹת חָמֵץ קֹדֶם פֶּסַח לַח בְּלַח וְאֵין שָׁם שִׁשִּׁים, שֶׁיָּכוֹל לְהַרְבּוֹת עָלָיו וַאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה, כֵּיוָן שֶׁהָיָה קֹדֶם זְמַן

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [בהג״ה] וּמִצְוָה כוּ׳. וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) מַשְׁמַע שֶׁאֵין לְתַקֵּן הַסֻּכָּה מִכֹּל וָכֹל קֹדֶם יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּמְפָרֵשׁ עַל פִּי הַמִּדְרָשׁ (ילקוט שמעוני אמור תרנג), לָמָּה אָנוּ עוֹשִׂין סֻכּוֹת אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁמָּא יֵצֵא דִּינֵנוּ לְגָלוּת כוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְהוּא סָמֵךְ בְּעָלְמָא, דְּוַדַּאי מַה שֶּׁהַסֻּכָּה הִיא דֻּגְמַת גָּלוּת אֵינוֹ רַק מַחֲמַת הַיְשִׁיבָה, אֲבָל לֹא הָעֲשִׂיָּה, וְאִם כֵּן אַדְּרַבָּה הָיָה טוֹב לְהַקְדִּים מִטַּעַם שֶׁכָּתַב שֶׁמִּצְוָה זוֹ שֶׁעָשָׂה הַסֻּכָּה תִּצְטָרֵף לְהַכְרִיעַ לְכַף זְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַלְּבוּשׁ (סי׳ תרב ס״ב) לְעִנְיָן קִדּוּשׁ הַלְּבָנָה. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״ב) כָּתַב שֶׁהַמְדַקְדְּקִים עוֹשִׂים הַדְּפָנוֹת וַעֲצֵי הַסְּכָךְ קֹדֶם יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּבְמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים מַנִּיחִים הַסְּכָךְ, אִם לֹא כֻּלּוֹ מִקְצָתוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אוֹר צַדִּיקִים לְהָרַ״מ פָּאפְרָשׁ (סי׳ לח ס״א) שֶׁיֵּשׁ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה עֶרֶב סֻכּוֹת, וּמוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי חַיִּים וִיטָאל הָיָה מְחַלֵּק הַקֻּפָּה לַעֲנִיִּים עֶרֶב סֻכּוֹת (עַיֵּן בִּפְרִי עֵץ חַיִּים (שער חג הסוכות פ״ד) טַעַם הַדָּבָר). וְטוֹב לְהַדְלִיק שִׁבְעָה נֵרוֹת בַּסֻּכָּה נֶגֶד שִׁבְעָה צַדִּיקִים כוּ׳ עַיֵּן שָׁם (ס״ב), וְהֶבִיאוֹ בְּקוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן לְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ב). וְכָתַב בְּאֵר יַעֲקֹב בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן ח׳, דְּאַף עַל גַּב דְּקַיְמָא לָן כֵּיוָן שֶׁנִּתְמַנָּה פַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר אָסוּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה, מִכָּל מָקוֹם סֻכָּה שָׁרִי. וְעַיֵּן בְּקִדּוּשִׁין פֶּרֶק עֲשָׂרָה יוֹחֲסִין (ע.) וּבְלִקּוּטֵי מַהֲרִי״ל (ריש הל׳ סוכות):

א [א] בַּיִת. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב וְעַיֵּן שָׁם בְּגִנַּת וְרָדִים הַטַּעַם, דְּהָא שֶׁלֶג אֵינוֹ חוֹצֵץ בִּפְנֵי הַטֻּמְאָה לֹא חֲשִׁיב מִידִי לִהְיוֹת כְּתִקְרָה עַל גַּבֵּי סֻכָּה, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נִכֶּרֶת עֲשִׂיָּתֵנוּ שֶׁהֵם בְּמִצְוַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְלָכֵן צִוָּה אוֹתָנוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא זְמַן הַגְּשָׁמִים וְדֶרֶךְ כָּל אָדָם לָצֵאת מִסֻּכָּתוֹ לְבֵיתוֹ, וַאֲנַחְנוּ יוֹצְאִין מִן הַבַּיִת לֵישֵׁב בְּסֻכָּה, בָּזֶה מַרְאֶה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְשֵׁם מִצְוַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ [טור]. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁיְּכַוֵּן בִּישִׁיבָתָהּ שֶׁצִּוָּנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֵישֵׁב בְּסֻכָּה זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, וְגַם זֵכֶר לְעַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁהִקִּיפָן אָז עָלֵינוּ לְהָגֵן עָלֵינוּ מִן הַשָּׁרָב וְהַשֶּׁמֶשׁ. וְכָל זֶה לָצֵאת יְדֵי הַמִּצְוָה כְּתִקּוּנָהּ, הָא דִּיעֲבַד, יוֹצֵא כָּל שֶׁכִּוֵּן לָצֵאת לְבַד [פְּרִי מְגָדִים (א״א ריש הסי׳)]: (ב) וּמִצְוָה לְתַקֵּן הַסֻּכָּה מִיָּד וְכוּ׳. אַף דִּכְבָר כְּתָבוֹ לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן תרכ״ד, [א]הָתָם בַּלַּיְלָה הַתְחָלָה בְּעָלְמָא, וְלַמָּחֳרָת מְתַקֵּן כֻּלָּהּ אִם אֶפְשָׁר. גַּם שָׁם אַיְרֵי לְעִנְיָן מְדַקְדֵּק בְּמַעֲשָׂיו, יַתְחִיל דְּבַר מָה בַּסֻּכָּה מִיָּד בַּלַּיְלָה, וּמִי שֶׁאֵין מְדַקְדֵּק, עַל כָּל פָּנִים בְּיוֹם הַמָּחֳרָת אַחַר יְצִיאָה מִבֵּית הַכְּנֶסֶת יַתְחִיל וְיִגְמֹר כֻּלָּהּ אִם אֶפְשָׁר. וַאֲפִלּוּ הוּא עֶרֶב שַׁבָּת עַד חֲצוֹת, וְאַחַר זֶה יֵשׁ לוֹמַר דְּאָסוּר [פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״א)]:

א (א) תַּחַת בַּיִת וְכוּ׳. דְּבָעִינַן שֶׁתְּהֵא הַסֻּכָּה תַּחַת אֲוִיר הַשָּׁמַיִם, דִּכְתִיב (ויקרא כג מב) ׳בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ׳ (א׳) חָסֵר וָי״ו, דְּהַיְנוּ בְּאַחַת [שֶׁלֹּא יְסוֹכֵךְ עָלֶיהָ בִּשְׁנֵי קֵירוּיִן], וְלֹא בְּסֻכָּה שֶׁתַּחַת סֻכָּה אוֹ תַּחַת הַבַּיִת אוֹ אִילָן. וּבֵיתוֹ גּוּפָא, אַף אִם יִרְצֶה לֵישֵׁב בָּהּ בֶּחָג לְשֵׁם סֻכָּה, פָּסוּל, (ג) דְּ׳סֻכָּה׳ אָמַר רַחֲמָנָא, וְלֹא בֵּיתוֹ שֶׁל כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה. וְאִילָן פָּסוּל שֶׁיְּהֵא הוּא הַסּוֹכֵךְ עַל דָּפְנוֹת הַסֻּכָּה, מִשּׁוּם דִּמְחֻבָּר הוּא: (ב) בְּכָל עִנְיָן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, [ב]אֲפִלּוּ (ג) אִם הִשְׁפִּיל הָעֲנָפִים לְמַטָּה וְעֵרְבָן עִם סְכַךְ הַסֻּכָּה וּסְכַךְ הַסֻּכָּה רָבָה עֲלֵיהֶם וְאֵינוֹ נִכָּר, אֲפִלּוּ הָכִי פָּסוּל, דְּאַף שֶׁהַסֻּכָּה צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ, כֵּיוָן שֶׁהָאִילָן גַּם כֵּן צִלָּתוֹ מְרֻבָּה מֵחַמָּתוֹ, אִם כֵּן אֵין סְכַךְ הַסֻּכָּה מוֹעִיל כְּלוּם [בַּ״ח (ס״ב)]: (ג) אֲבָל אִם הָאִילָן חַמָּתוֹ מְרֻבָּה מִצִּלָּתוֹ וְכוּ׳. דְּאָז הַצֵּל כְּמוֹ שֶׁאֵינוֹ, וְלֹא מִקְרֵי סֻכָּה שֶׁתַּחַת הָאִילָן: (ד) אֲבָל אִם אֵין וְכוּ׳ אֶלָּא עַל יְדֵי הָאִילָן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר וּסְכַךְ הָאִילָן הֲלֹא פָּסוּל הוּא, דְּהוּא מְחֻבָּר, וְאֵין יָכוֹל לְצָרְפוֹ לִסְכָךְ כָּשֵׁר לְהַכְשִׁיר הַסֻּכָּה: (ה) צָרִיךְ שֶׁיַּשְׁפִּיל וְכוּ׳. וְזֶה אֲפִלּוּ (ד) לְכַתְּחִלָּה מֻתָּר, (ה) וַאֲפִלּוּ אִם עָשָׂה הַסֻּכָּה בְּחֹל הַמּוֹעֵד, (ו) וְלֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה לוֹמַר אֵין מְבַטְּלִין אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה: (ו) מְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד סְכָךְ הַכָּשֵׁר פְּסוּלָה. סְבִירָא לְהוּ שֶׁכָּל מַה שֶּׁהוּא תַּחַת הָאִילָן כְּמַאן דְּלֵיתָא דָּמְיָא, שֶׁאֵינוֹ

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * תַּחַת הָאִילָן. הַיְינוּ כְּשֶׁעַנְפֵי הָאִילָן הוּא עַל הַסֻּכָּה מַמָּשׁ, אֲבָל אִם הוּא מִצַּד הַסֻּכָּה, אַף עַל פִּי שֶׁעַל יְדֵי צֵל הָאִילָן מִמֵּילָא אֵינוֹ מַגִּיעַ הַחַמָּה לְהַסֻּכָּה כְּלָל, אֲפִלּוּ הָכִי כָּשֵׁר [בִּכּוּרֵי יַעֲקֹב (סק״ב) עַיֵּן שָׁם]:

* בְּכָל עִנְיָן. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב). וְדַע דְּכָלַל הַמְחַבֵּר בָּזֶה עוֹד עִנְיָן אֶחָד, דְּעִנְיָנֵנוּ לֹא דָמֵי לְסֻכָּה תַּחַת סֻכָּה, דְּשָׁם דַּוְקָא בְּשֶׁסֻּכָּה עֶלְיוֹנָה רְחוֹקָה מִתַּחְתּוֹנָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְהָכָא אֲפִלּוּ הַבַּיִת אוֹ הָאִילָן הוּא לְמַעְלָה מִן הַסֻּכָּה רַק מְעַט, גַּם כֵּן אָסוּר [מַהַרְשָׁ״א (י. ד״ה תוס׳ בד״ה פירס), וְעַיֵּן בְּבֵית מֵאִיר שֶׁהִטְעִים בָּזֶה]:

* צָרִיךְ שֶׁיַּשְׁפִּיל וְכוּ׳. סָתַם בָּזֶה שֶׁלֹּא כְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם (פי׳ המשניות פ״א מ״ד) דְּבָעִינַן קְצִיצָה דַּוְקָא, וּבְלֹא קְצִיצָה, אֲפִלּוּ אִם רֻבּוֹ הוּא סְכָךְ כָּשֵׁר לָא מְהַנֵּי, אֶלָּא דִּבְהַשְׁפָּלָה לְבַד סַגִּי. וְדַע דְּדַעַת הַבַּ״ח (ס״ב) דְּיֵשׁ לָחוּשׁ לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם דְּאֵין לְהַתִּיר אֶלָּא בִּקְצָצָן, לְפִי שֶׁהַמְחוּבָּר הוּא חָשׁוּב, וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לִשְׁאָר סְכָךְ פָּסוּל שֶׁהוּא בָּטֵל בְּרֹב, וְגַם הָרִיאַ״ז הַמּוּבָא בְּשִׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (ד: אות ב) סָבַר כֵּן, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) שֶׁדָּחָה דְּבָרָיו, דְּמֵהָרִיאַ״ז אֵין רְאָיָה, עַיֵּן שָׁם. וְהִנֵּה כָּעֵת זָכִינוּ לְאוֹרוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל, וְשָׁם (ט: ד״ה מתני׳) כָּתַב בְּפֵרוּשׁ עַל הָא דִּמְשַׁנֵּי הַגְּמָרָא בְּשֶׁחֲבָטָן דְּהַיְינוּ שֶׁיַּחְתֹּךְ הָעֲנָפִים, וְהוּא מַמָּשׁ כְּפֵרוּשׁ הָרַמְבַּ״ם, וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּהִלְכוֹת הָרִי״ץ גֵּאוּת שֶׁפֵּרֵשׁ גַּם כֵּן כְּעֵין זֶה. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי דִּלְכַתְּחִלָּה [ג]נָכוֹן לָחוּשׁ לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם כְּדַעַת הַבַּ״ח דְּבָעִינַן שֶׁיִּקְצֹץ אוֹתָן, וּבָזֶה מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּלֹא נִעְנוּעַ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם:

* וִיעָרְבֵם עִם הַסְּכָךְ בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִכָּרִים. מִי הוּא הַסְּכָךְ הַכָּשֵׁר אוֹ הַפָּסוּל. הָא אִם הִנִּיחָן פָּסוּל עַל גַּבֵּי הַכָּשֵׁר, זֶה עַל גַּבֵּי זֶה מַמָּשׁ, נִכָּרִים מִקְרֵי, וְאֵין מְהַנֵּי בִּסְכָךְ כָּשֵׁר כְּשֶׁחַמָּתוֹ מְרֻבָּה לְצָרְפָן יַחַד. פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ד):

* וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֲפִלּוּ וְכוּ׳. עַל פִּי הַכְּלָל הַיָּדוּעַ דְּבִשְׁנֵי יֵשׁ אוֹמְרִים פָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כְּהַשֵּׁנִי, גַּם הָכָא פָּסַק לְחוּמְרָא כְּדַעַת אֲבִי הָעֶזְרִי (ראבי״ה סי׳ תריג),

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (א׳) גְּמָרָא (ט:): (ג) רַשׁ״י (יד. ד״ה ר׳ מאיר): (ג) וְכֵן מוּכָח מִן הַגְּמָרָא (ט:) דִּמְשַׁנֵּי בְּשֶׁחֲבָטָן וּלְכָךְ מֻתָּר כְּשֶׁהָאִילָן חַמָּתוֹ מְרֻבָּה מִצִּלָּתוֹ, מַשְׁמַע מִזֶּה דְּאִם צִלָּתוֹ מְרֻבָּה מֵחַמָּתוֹ אַף בִּכְהַאי גַּוְנָא פָּסוּל: (ד) גְּמָרָא (שם): (ה) הֵן לִסְבָרַת הָרַ״ן (ה. ד״ה וגרסי׳) וְהֵן לַתֵּרוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁל הַמַּרְדְּכִי (השלם, סי׳ תשלח) שֶׁהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וְהֵן לִסְבָרַת הַטַּ״ז (סק״ב), וְסָתַמְתִּי כְּמוֹתָם דְּלֹא כַּסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַמַּרְדְּכִי שֶׁהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם, וּבִפְרָט דְּמִלְּתָא דְּרַבָּנָן הוּא, וּלְפֶלֶא עַל הַבַּאֵר הֵיטֵב (סק״ב) שֶׁהֶעְתִּיק לְהַחְמִיר: (ו) דְּאֵין כָּאן שֵׁם אִסּוּר, דְּהָא אֵין אִסּוּר מִצַּד עַצְמוֹ שֶׁל הַסֻּכָּה לֵישֵׁב בָּהּ, אֶלָּא שֶׁהַיּוֹשֵׁב בָּהּ אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבַת הַמִּצְוָה [טַ״ז (שם) עַיֵּן שָׁם, וְעוֹד שְׁנֵי טְעָמִים שֶׁהוּא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) עַיֵּן שָׁם]:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (ס״א) לא חילק בכל זה אלא כתב: ומצוה לתקן הסוכה ולבנותה כולה מיד למחרת יום הכיפורים אחר יציאה מבית הכנסת, מצוה הבאה לידו אל יחמיצנה. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״י) כתב, שלפי דעה זו אם הסוכה צלתה מרובה מחמתה, אפילו אם האילן צלתו מרובה מחמתו ולא עירבם כלל, גם כן הסוכה כשרה. **ג]** בשו״ע הרב (סעיפים ה-ט) פסק, שאם השפיל ועירב אותן כשרה אפילו ללא קציצה [ולא הזכיר כלל דעת הרמב״ם].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah